

Voorafgaand was de opening van de collectieve composteerlocatie op MijnStadstuin.

Programma

1. opening en introductie
2. terugblik en 7 uitgangspunten
3. voorstelronde plenair
4. pitches en overzicht van lopende en voltooide projecten
5. kansen en de beheerketen
6. presentatie aanbestedingen voor het groene beheer
7. presentatie Circulair Terreinbeheer
8. werktafels beleid - aanbesteding - bestek - organogram
9. conclusies en projecten
10. intentieverklaring Circulair Terreinbeheer

Hieronder volgt een beknopt verslag, zie ook de bijbehorende diapresentaties en tuinenvanwest.info.

*opening collectieve composteerlocatie

uitgangspunten voor het groene beheer in de

Circulaire ProefTuin van West

samen aan de slag!

1. grondstoffen circulair
2. flora & fauna en bodemvriendelijk beheer
3. verbondenheid gebied benutten
4. maatschappelijk verantwoord werken
5. ruimte voor innovaties
6. kosten en baten in beeld
7. minder en meetbaar CO2

*de 7 uitgangspunten voor het groene beheer

2. terugblik en 7 uitgangspunten voor de Circulaire ProefTuin van West

Cilian Terwindt start met een uitleg over de Circulaire ProefTuin van West. Vanuit het totale duurzame programma hebben we vandaag met name twee thema's in het vizier:

1. alle groene grondstoffen in het gebied houden en zo goed mogelijk benutten
2. de 7 uitgangspunten voor een duurzaam beheer van het groen en onderdelen in eigen beheer

Hoe kunnen wij Kennis en Kapitaal en Mankracht van onze eigen ambassadeurs van het prachtige gebied (totaal 700 ha) lokaal zoveel mogelijk inzetten en behouden, vanuit duurzame uitgangspunten, dus ook in samenwerking met alle beheerpartijen? In de eerste werkconferentie (2017) brachten we deze partijen bij elkaar. In deze tweede conferentie gaan we een stapje verder. Wil de menselijke ecologie bloeien en groeien qua ruimte dan moeten we de biodiversiteit en bodemkwaliteit koesteren en veel centraler stellen! Anders hebben wij zelf geen voedsel en leven. We moeten 'meer doen met minder' en dit past binnen een economie die verschuift naar de regionale schaal (qua energie en grondstoffen). Daarom moeten we werken aan een meer slagvaardig en ecologisch beheer.

Re-Organise bracht de grondstoffen in kaart met regelgeving en mogelijke technieken.

Het eindrapport is te downloaden via deze [link](#).

De intentieverklaring, die werd getekend tijdens de werkconferentie over het groene beheer op 6 juli 2017, bleek pas het begin te zijn.

Nu willen wij samen ook een praktische uitwerking nastreven.

Naast doelen voor de lange termijn willen wij ook resultaten op de kortere termijn tonen.

Daarmee laten wij zien wat we bedoelen met de Circulaire ProefTuin van West.

4. pitches en overzicht van recente projecten

Er is hard gewerkt de afgelopen 1,5 jaar!

***circulaire projecten**

a. collectief composteren op MijnStadstuin - Friso van Overbeek

- 3 methodes: gangbaar composteren, bokashi en later wormencompost
- het materiaal komt vanuit vele beheerders uit het gebied
- methodes worden gemonitord en onderzocht door HvA, Aeres en andere onderwijsinstellingen
- doel: aantonen dat lokaal collectief composteren succesvol kan zijn

b. houtzagerij Tuinen van West - Hein Beentjes

- zagen van stammen samen met Stadshout - lokaal hout omzetten in herbruikbaar materiaal
- alles van de stam gebruiken, zelfs zaagsel (bouwisolatie) en snippers (paden en compost)
- natuurlijk gaat het alleen om gebruik van bomen die ziek en/ of oud zijn
- voorbeeld: populieren langs de Slibveldenweg - o.a. gebruikt als bekisting bij Westgaarde
- doel: boomstammen in het gebied te houden en gebruiken

***beheerprojecten - Norinda Fennema**

1. demonstratie van de Ecocheck - door Van der Tol op Westgaarde
2. aanplant van bomen op de Polderheuvel - initiatief van Pieter Boekschooten, landschapsarchitect
3. ecologisch beheer van bermen in combinatie met uitsteken van reuzenberenklauwen
in 2018 niet gelukt (afstemmen met maaiers), opnieuw proberen in 2019 - Recreatieschap
4. aanleg van Wilde Bijen Linie (struiken) langs de Westrandweg A5 - met Rijkswaterstaat

5. kansen en de beheerketen - Cilian Terwindt

Er worden twee kansen besproken die met het beheer van het groen te maken hebben. De waarde van **groene grondstoffen** wordt steeds belangrijker. De (chemische) industrie zal steeds meer grondstoffen gaan maken van groen uit de openbare ruimte en van agrarische reststoffen uit de land- en tuinbouw, in plaats van uit fossiele grondstoffen. Waar staat composteren in waarde-driehoek: helemaal onderin of hogerop? Het gebruik als bodemverbeteraar is heel belangrijk, omdat de bodem de bron is van alle gewassen; bij slecht beheer gaat de bodem achteruit. Als tweede is natuurlijk de **biodiversiteit** essentieel. Sinds 1970 is er een afname van soortenrijkdom van meer dan 50%. Gelukkig zijn er initiatieven die daar wat aan proberen te doen zoals de Nationale Bijenstrategie, Deltaplan Biodiversiteit (Louise Vet met LTO en Staatsbosbeheer) en het pleidooi van Carola Schouten om natuur-inclusief te bouwen. Groen is belangrijk voor gezondheid, leefklimaat, waterberging, hittestress en veel meer. Dat zijn allemaal **kansen** voor onze Tuinen van West!

Bij het doorlichten van de **beheerketen** kwamen wij de volgende knelpunten tegen:

- groot gebied met heel veel beheerpartijen en eigenaren/ pachters
- het beeldkwaliteitsplan (BKP) voor Tuinen van West
- een beheerplan dat nog steeds niet afgerond is, de 7 uitgangspunten zijn er niet echt in verwerkt
- wens van de ondernemersvereniging: meer overleg, actuele beheerkaart, liefst minder partijen
- aanbestedingen en bestekken die daaruit volgen (samenhang en duurzame doelen) - asset Groen
- behoefte aan duidelijkheid wie waarvoor verantwoordelijk is (doolhof) na alle reorganisaties

6. aanbestedingen voor het groene beheer in Tuinen van West - Bonne Keizer

- Ingenieursbureau - adviseur Inkoop/ categoriemanager Groen
- contractenpallet en globale uitgangspunten van aanbestedingen groen
- 7 uitgangspunten voor het groene beheer in Tuinen van West in de praktijk (bij aanbestedingen)
- ruimte voor ideeën, participatie en zelfbeheer

7. Circulair Terreinbeheer - Amar Sjaauw en Wa-Windhorst

- Circulair Terreinbeheer, Biomassa Alliantie, Self Supporting River System
- lokaal, zelfvoorzienend en toekomstvast
- leerruimte, samen kansen benutten, duurzame productie, duurzaam gebruik, upcycling
- niet alleen kijken naar prijs, maar vooral ook naar kwaliteit

Intentieverklaring Biomassa Alliantie

Nieuw toe te treden partners:

- Gemeente Amsterdam
 Gemeente Nieuw-West
- Gemeente Amsterdam
 Gemeente Amsterdam

Samen aan de slag!

Datum: 17 januari 2019

Namen:

Handtekening:

De Limes of West (LW) is een initiatievenketen van de Biomassa Alliantie voor het programma Circulair Terreinbeheer onder het leiderschap van de gemeente Amsterdam. De partners zetten hun kennis en expertise in om de lokale markt voor biomassa te ontwikkelen. Dit gebeurt door middel van samenwerking met de lokale markt voor biomassa. De samenwerking zal gericht zijn op het ontwikkelen van een duurzame markt voor biomassa in de regio van West.

De partners van de Biomassa Alliantie willen zich verenigen om de lokale markt voor biomassa te ontwikkelen. Dit gebeurt door middel van samenwerking met de lokale markt voor biomassa. De samenwerking zal gericht zijn op het ontwikkelen van een duurzame markt voor biomassa in de regio van West.

De partners van de Biomassa Alliantie willen zich verenigen om de lokale markt voor biomassa te ontwikkelen. Dit gebeurt door middel van samenwerking met de lokale markt voor biomassa. De samenwerking zal gericht zijn op het ontwikkelen van een duurzame markt voor biomassa in de regio van West.

De partners van de Biomassa Alliantie willen zich verenigen om de lokale markt voor biomassa te ontwikkelen. Dit gebeurt door middel van samenwerking met de lokale markt voor biomassa. De samenwerking zal gericht zijn op het ontwikkelen van een duurzame markt voor biomassa in de regio van West.

8. werktafels

1. beleid - beheerplan - beheerkaart (Stephen Bos)

- beheerplan - wie heeft de regie?
- betrokkenheid van andere partijen?
- de 7 uitgangspunten verwerken
- relatie aanbesteding, bestek en beeldkwaliteit?
- kaarten zijn niet volledig actueel - mutaties verwerken/ openbare kaart
- samenwerking tussen mensen in het veld + gebruikers

① **BELEID - beheerplan + beheerkaart**
 a) Wie & wat nodig?
 Integraal Beheerplan: Recreatieschap wordt regisseur voor het beheer. Nu opgepakt door Tim Blok. Inhoud ontbreekt deels.
 Gemeente + Recreatieschap: GIS-systemen vanuit Recr. Schap.
 Floris

Checken: staat alle benodigde info daarin?

Na fase 1.0 kan Gemeente grond overdragen aan Recr. Schap. * Vraag Gemeente: is bovenstaande genoeg voor 1.0? Moet Waternet niet ook meedoen? Die hebben verantwoordelijkheid KRW. Andere partijen?

* Gemeente wil dit graag snel.
 → Waarschijnlijk kan 't snel!
 Floris: - rondje doen
 - stuk wat er al ligt checken.

b) Hoe zitten de 7 punten erin?
 → Deels wel erin.
 Kans voor meer erin... transitie...
 Afweging van wat kan ook w.b. EE.

Beheerplan nieuwe stijl zal incl. sociale etc. aspecta zijn... nu niet "normaal"; aftasten wat mogelijk is.

Hou mogelijkheden open in formulering. Innovatie / duurzaam h. benoemen en hoe komen we daar → moet nog 'n slag over heen.

c) Relatie aanbesteding, bestek, beeldkwalit.?
 Antwoord: GIS! Waternet, Gemeente en Recr. Schap hebben GIS-bestanden maar sluiten niet helemaal aan. Inhoud klopt niet altijd...
 - Hoeveelheden
 - Hoe doe je het (doelen ook)

N.B. ook beeldkwaliteits plan ^{nog niet} aangepast in Beheersplan
 * Klopt niet meer met werkelijkheid.

d) Proces v. Beheersplan naar beheer in uitvoer.
 Ook als verschill. beheerders moet er samenhang in beheer zijn. Vb. vloermeis.

- Communicatie: → Beleidmensen
 → praktijk mensen
 → aanpak aanpak
 vraag? Beheersplan? → regie: Waternet Aanpak
 → beheer: Floris aanpak → monitoren Hoe?

2. aanbesteding - inschrijving - (zelf)beheer (Cilian Terwindt)

- klimaatadaptieve beplanting en e-corridors
- waarde voor bijen en vogels
- bestek aanpassen - riet circulair verwerken
- kosten voor beheer inzichtelijk maken
- bodemverbeteraar naar projecten Nieuw-West
- compostcursus in Tuinen van West
- klimaatadaptieve stroken in Nieuw-West
- aanbesteding is soms ingewikkeld
- samenwerking bij onderhoud in aangrenzende gebieden door verschillende beheerders
- hoe komen we tot goede samenwerking?
- hoe houden we de samenwerking in stand?
- lifecycle meenemen in contracten
- flexcontracten bieden kansen
- beheerovereenkomsten
- visie van groenbeheer sluit aan op 7 punten
- vele concrete projecten zijn mogelijk

② **AANBESTEDING - inschrijving + (zelf)beheer**

KANS: - inspelen op lifecycleaccounting

- TRANSPARANTIE voor VERGELIJKEN OPTIES.
- VERENIGING: GEZAMENLIJK ONDERHOUD ^{IS MOETJE}
- ZEG DAT BEHEERDERS OP DEZELFDE MANIER BEHEEREN (NA FLORENTIJN VOS?) MET FLEXIBELE CONTRACTEN.
- Vaststellen: SADC II → ECORRIDOR & RWS NIEUW WEST → ?
- **FRANK:** - Biodiversiteit en - Funder en etc - etc...

Vraag:

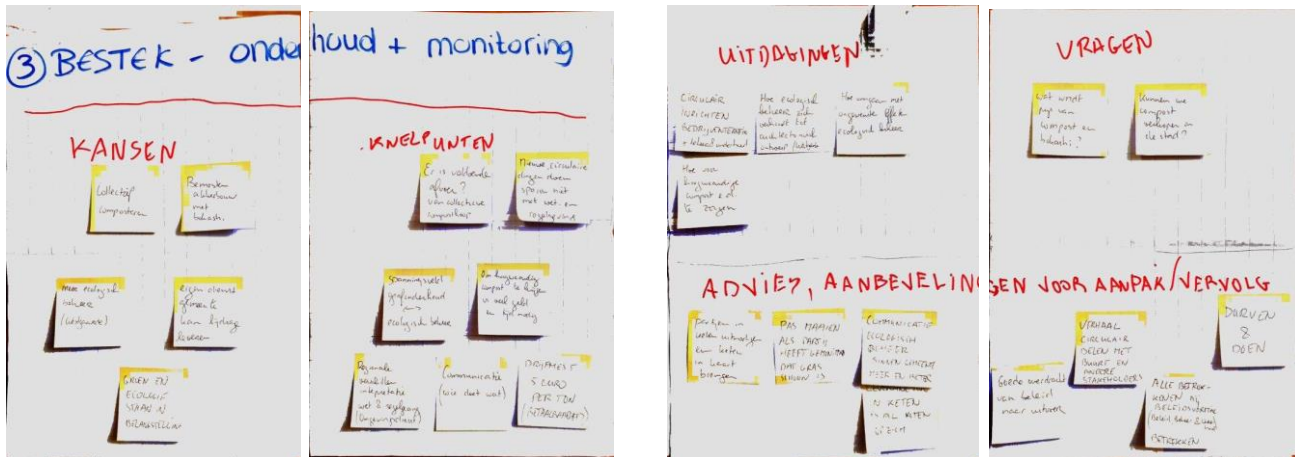
- Hoe komen we tot samenwerking in het gebied? GILANDJES VERMIJDEN
- Hoe houden we de samenwerking in stand?
- Hoe maak je effecten meer laag?
- Hoe zorg je voor weinig onderhoud (strook)? Hoe monitoren?
- Hoe vaak je een wat kleiner investeren (geduld) bestreekt?
- Hoe maak je kosten transparanter? → lifecycle costs p.

Projecten:

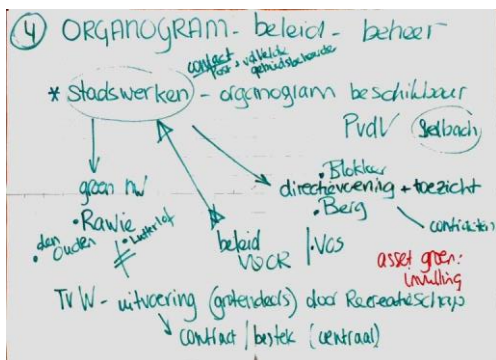
- Ecorridors klimaatadaptieve beplanting (Donker Groen)
- GROENINDELSWAART - demo riet & leeuwnaai, afsluiten afsluiten
- SPORTPARK (aanpak)
- CURSUSSEN
- VISIE GROENBEHEER TWV.

3. bestek - onderhoud - monitoring (Menso de Maar)

- kansen: collectief composteren, Bokashi voor akkerbouw, meer ecologisch beheer, eigen dienst
- knelpunten: afzet compost, wte- en regelgeving, betaalbaarheid, communicatie
- uitdagingen: circulaire inrichting, spanningsveld met architectuur, hoogwaardig compost
- vragen: prijs van compost, compost verkopen in de stad
- adviezen: ketenpartijen uitnodigen, schoon maaien, communicatie ecologisch beheer (gemeente)
- aanbevelingen: overdracht beleid - beheer, het verhaal delen, iedereen betrekken, durven & doen!

4. organogram - beleid - beheer (Norinda Fennema)

- Ruimte & Duurzaamheid: beleid
- Stadswerken: dagelijkse uitvoering + aansturen beheer en toezicht
- Verkeer & Openbare Ruimte: regievoering + monitoring + inspectie + groot onderhoud + vervanging
- Ingenieursbureau: aanbestedingen
- asset Groen: uitvoering
- contact via gebiedsbeheerders
- uitvoering beheer (ook) door Recreatieschap

9. conclusies en concrete projecten/ voorstellen uit de werkgroepen

- organogram beheer (gemeente)
- beheeroverleg (stadsdeel Nieuw-West met diverse beherende partijen)
- keten met beheerpartijen in kaart brengen (Cilian Terwindt en Norinda Fennema)
- uitvoerders aangrenzende gebieden samen laten werken (stadsdeel Nieuw-West)
- beheerplan afmaken (stadsdeel Nieuw-West in samenwerking met Recreatieschap)
- beheerkaart actueel en openbaar - updates met meldingen uit de buurt (stadsdeel Nieuw-West)
- kosten voor het beheer inzichtelijk maken (stadsdeel Nieuw-West in overleg met ecooloog)
- zelfbeheer Polderheuvel (Ondernemersvereniging Tuinen van West in overleg met stadsdeel NW)
- collectief composteren verbinden met woongebieden (Cilian Terwindt en Annet van Hoorn)
- klimaatadaptatieve beplanting (Donkergroen, Rijkswaterstaat, KG Parkmanagement)
- klimaatadaptatieve stroken en bijenlinies in Nieuw-West (Annet van Hoorn, Donkergroen, Flower Power)
- composteercursussen vanuit MijnStadstuin voor buurtbewoners (Annet van Hoorn, Cilian Terwindt, Friso Overbeek)

impressie

*plenair gedeelte - introductie

*tafel 1 beleid - beheerplan - beheerkaart

*tafel 2 aanbesteding - inschrijving – beheer

*tafel 3 bestek - onderhoud - monitoring

*intentieverklaring getekend

verslag: Judith Scheepers, Cilian Terwindt en Norinda Fennema
foto's: Kasper Lange, Pieter Boekschooten, Judith Scheepers en Norinda Fennema
voor aanvullingen en vragen - tuinenvanwest@outlook.com